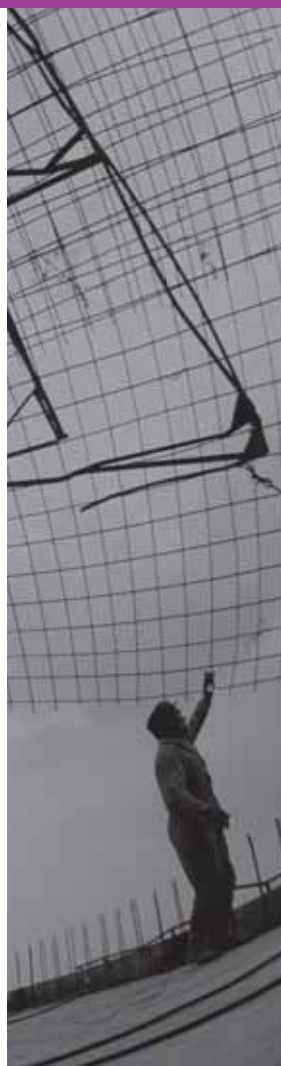

Jaarverslag 2009

Samenvatting

Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk

Belangrijkste activiteiten in 2009

Voor alle Europese landen was 2009 een jaar van economische crisis, waarbij zij te kampen hadden met dreigende recessie en stijgende werkloosheidscijfers. In deze moeilijke tijden bleef het Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk ("het Agentschap") onvermoeibaar wijzen op het belang van veiligheid en gezondheid voor succesvolle organisaties.

Terugblikkend op 2009 waren de Europese bedrijvenenquête over nieuwe en opkomende risico's (Esener), de campagne "Een gezonde werkplek" over risicobeoordeling, een opiniepeiling in de hele EU over veiligheid en gezondheid op het werk en de filmprijs "Een gezonde werkplek" enkele hoogtepunten.

INFORMATIEVERZAMELING EN -ANALYSE

Europese Waarnemingspost voor risico's

In 2009 werd het veldwerk afgerond voor de Europese bedrijvenenquête over nieuwe en dreigende risico's, de [European Survey of Enterprises on New and Emerging Risks \(Esener\)](#). Deze enquête verschaft directe informatie van bedrijven uit heel Europa over hun omgang met veiligheids- en gezondheidsrisico's (met name psychosociale risico's als stress, geweld en intimidatie) en over de stimulansen en belemmeringen voor een goed veiligheids- en gezondheidsbeheer. Deze informatie is voor beleidsmakers en ondernemingen van essentieel belang. Het is het eerste Europese onderzoek over dit onderwerp op bedrijfsniveau. De eerste resultaten werden in november 2009 bekendgemaakt bij de afsluiting van de campagne "Een gezonde werkplek" over risicobeoordeling. De definitieve resultaten worden in juni 2010 meegedeeld op een evenement in het kader van het Spaanse voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie.

In 2009 ging de Europese Waarnemingspost voor risico's (ERO) van start met zijn project *Foresight* (voorzorg), dat beoogt verder te kijken dan de reeds bekende risico's. Dit project zal mogelijke toekomstscenario's voor een periode van 10 jaar presenteren en beleidsmakers helpen maatregelen te nemen om nieuwe risico's op het werk tot een minimum te beperken. De eerste *Foresight*-studie, die in 2009 startte met een uitnodiging tot inschrijving, onderzoekt de actuele kwestie van nieuwe en dreigende risico's in "groene" banen.

De deskundigenprognose van dreigende chemische risico's, ['Expert forecast on emerging chemical risks'](#), werd gepubliceerd. Dit was het vierde ERO-kernrapport over opkomende risico's, na rapporten over psychosociale, fysieke en biologische risico's: samen beogen ze de stand

van zaken te geven van de kennis van deze essentiële veiligheids- en gezondheidsaspecten. In het recente rapport bevestigen deskundigen uit heel Europa dat bepaalde chemische stoffen en vormen van blootstelling grote zorgen baren. Ook dit rapport vormt een uitgangspunt voor vervolgstudies en verdere discussie.

Er is een literatuuroverzicht inzake *onderhoud en veiligheid en gezondheid op het werk* opgesteld ter ondersteuning van de campagne "Een gezonde werkplek" 2010-2011, die toegespitst zal zijn op het thema onderhoud. Het verschaft het eerste volledige beeld van de arbeidsomstandigheden van onderhoudspersoneel en stelt voor het eerst het grote aandeel van onderhoudsgerelateerde ongevallen op Europese werkplekken vast.

Als onderdeel van het project *OSH in Figures* van het Agentschap, dat een concrete basis wil leveren voor de preventie van arbeidsongevallen en beroepsziekten in Europa, verscheen het rapport over stress op het werk, ['OSH in figures: stress at work - facts and figures'](#) met statistieken en onderzoeksresultaten uit heel Europa.

Als onderdeel van het vrouwenproject *Women at Work* werd ook begonnen aan een literatuuroverzicht rond de veiligheids- en gezondheidsimplicaties van de toenemende arbeidsparticipatie van vrouwen in Europa.

In het kader van het project *NEW OSH ERA*, dat een grotere coördinatie van het onderzoek inzake veiligheid en gezondheid op het werk in Europa tot doel heeft, publiceerden de deelnemende organisaties een eerste gezamenlijke oproep tot het indienen van voorstellen op het gebied van werkgerelateerde stress.

Het belang van ergonomisch ontwerpen wordt benadrukt in een literatuuurbespreking over het raakvlak van mens en machine ['The human-machine interface as an emerging risk'](#) die aansluit op het ERO-rapport over dreigende fysieke risico's.

Een ander literatuuroverzicht over het werk van schoonmaakpersoneel, ['The occupational safety and health of cleaning workers'](#), onderzoekt de risico's waarmee deze werknemers worden geconfronteerd en is de eerste studie van die aard op EU-niveau. Het Agentschap organiseerde een seminar met belanghebbenden en onderzoekers om de bevindingen te bespreken en mogelijke maatregelen vast te stellen ter verbetering van de veiligheid en gezondheid van deze, vaak vergeten, categorie werknemers.

Het nieuwe rapport ['Exploratory survey of Occupational Exposure Limits \(OELs\) for Carcinogens, Mutagens and Reprotoxic substances \(CMRs\) at EU Member States level'](#) geeft een overzicht van de systemen in de verschillende EU-lidstaten die grenswaarden vaststellen voor de blootstelling aan gevaarlijke (kankerverwekkende, mutagene en reproductietoxische) stoffen op het werk.

Het rapport over de beleidsplanning van arbeidsinspecties, [‘Labour inspectorates’ strategic planning on safety and health at work](#), onderzoekt welke thema's voor het onderzoek en de bewustmaking op het gebied van veiligheid en gezondheid op het werk voor hen prioriteit hebben. Arbeidsinspecties spelen een belangrijke rol op dit terrein en besteden steeds meer aandacht aan de anticipatie op en de bepaling en preventie van opkomende risico's.

Informatie over de werkomgeving

Het werk aan economische stimuleringsmaatregelen van de eenheid Informatie over de werkomgeving komt voort uit de behoefte aan kwaliteitsvolle informatie. Veel overheden en verzekeraars willen graag betere stimuleringsmaatregelen invoeren maar hebben informatie nodig over de wijze waarop dit moet gebeuren en over doeltreffende modellen. In twee deskundigenworkshops werd gebruik gemaakt van de bevindingen van het rapport.

Het project *Workplace Health Promotion* onderzoekt hoe werkgevers hun werknemers proberen aan te zetten tot een gezonde leefwijze. Het project heeft geleid tot studies over het effect van gezondheidsbevordering in de transportsector ([‘Health promotion in the transport sector’](#)) en in de gezondheidszorg ([‘Mental health promotion in the healthcare sector’](#)), en tot verzamelingen casestudies over geestelijke gezondheidsbevordering en gezondheidsbevordering in de arbeidssituatie van jonge werknemers.

In 2009 werden twee rapporten gepubliceerd over de integratie of mainstreaming van veiligheid en gezondheid op het werk in het onderwijs. Het eerste rapport [‘OSH in the school curriculum – requirements and activities in the Member State’](#) is het eerste complete overzicht van de wijze waarop de EU-lidstaten het onderricht in veiligheid en gezondheid op het werk opnemen in hun nationale leerplannen. Het tweede, [‘Preventing risks to young workers: policy, programmes and workplace practices’](#) geeft voorbeelden van goede praktijken bij het voorkomen van risico's voor jonge werknemers.

Een van de resultaten van de campagne "Een gezonde werkplek" over risicobeoordeling is OiRA, een gratis interactief online hulpmiddel voor risicobeoordeling ten behoeve van micro- en kleine ondernemingen, dat thans wordt ontwikkeld. Daarnaast is via de website een uitgebreide databank toegankelijk, waarin controlelijsten, handleidingen en andere tools voor risicobeoordeling uit heel Europa zijn samengebracht.

Het rapport [‘Prevention of risk in practice: Good practice related to risk assessment’](#) bevat een verzameling voorbeelden van doeltreffende risicobeoordelingen die zijn onderscheiden met Good Practice Awards. De prijsuitschrijving maakte deel uit van de campagne "Een gezonde werkplek" 2008-2009.

Het rapport [‘Assessment, elimination and substantial reduction of occupational risks’](#) beschrijft diverse gevallen van arbeidssituaties waar een risicobeoordelingsproces ertoe heeft geleid dat een risico werd vastgesteld en met succes werd geëlimineerd of aanzienlijk werd verminderd.

Het rapport [‘Workforce diversity and risk assessment: ensuring everyone is covered’](#) onderstreept de noodzaak een omvattende risicobeoordeling te verrichten die rekening

houdt met de diversiteit onder het personeel bij het beoordelen en beheren van risico's.

Een reeks casestudies over de preventie van aandoeningen aan het bewegingsapparaat in de [landbouw](#) werd afgerond. In 2009 werd gestart met een project om goede praktijken inzake het beheer van veiligheids- en gezondheidsrisico's in het wegvervoer vast te stellen.

Het Agentschap heeft verder gewerkt aan het verbeteren van de gebruikersvriendelijkheid van zijn webrubriek over de Europese arbo(welzijns)wetgeving [OSH legislation in Europe](#).

In de loop van 2009 werd veel materiaal ontwikkeld voor de [Healthy Workplaces Campaign on Safe Maintenance](#) (campagne over veilig onderhoud) zoals een campagnegids, factsheets, presentaties, posters en folders, casestudies van goede praktijken en een tekenfilm met de populaire animatiefiguur Napo.

COMMUNICATIE, CAMPAGNES EN PROMOTIE

2009 was het tweede en laatste jaar van de zeer succesvolle [Healthy Workplaces Campaign on Risk Assessment](#) (campagne over risicobeoordeling) die de hoeksteen vormt van een goed veiligheids- en gezondheidsbeheer. Aan 's werelds grootste campagne op dit terrein werd massaal deelgenomen in alle EU-lidstaten en daarbuiten. Meer dan twee miljoen stuks informatief campagnemateriaal werd verspreid over de hele EU.

Bij de campagneactiviteiten waren 43 vooraanstaande Europese organisaties als [officiële campagnepartners](#) betrokken.

Met de als onderdeel van de campagne georganiseerde [Good Practice Awards](#) werden organisaties onderscheiden die een bijzondere bijdrage hadden geleverd aan de bevordering van risicobeoordelingen op de werkplek.

Het Agentschap heeft, in samenwerking met alle focal points, een pakket voor Europese campagnes (ECAP) ontwikkeld ten behoeve van talrijke nationale campagneactiviteiten: 101 nationale bijeenkomsten met partners en belanghebbenden, 14 mediaevenementen (pers- en rondetafelconferenties met journalisten/deskundigen), 3 radiobelprogramma's, 21 nationale persberichten en 20 artikelen in vakbladen.

Er werd ook een evaluatie gemaakt van de doeltreffendheid van de campagneactiviteiten, van het tweejarig campagnemodel en van de ECAP-ondersteuning. De campagne "Een gezonde werkplek" 2008-2009 bleek een van de meest succesvolle campagnes van het Agentschap, met tal van aanwijzingen voor een toegenomen bewustzijn van het belang (en de methoden) van risicobeoordeling en andere positieve resultaten.

De [in oktober 2009 gehouden Europese Week voor veiligheid en gezondheid op het werk](#) vormde het hoogtepunt van de campagne, met een reeks conferenties, seminars en opleidingsessies.

De campagne werd afgesloten met een [Europese Top over risicobeoordeling en het MKB/de KMO's](#) met de steun van het Zweedse voorzitterschap van de Raad, de Spaanse regering en de regionale Baskische regering. Europese

beleidsmakers, sociale partners en vooraanstaande deskundigen op het gebied van veiligheid en gezondheid kwamen bijeen om de thema's van de campagne te bespreken.

Voor het eerst omvatte de slotmanifestatie een [netwerkdag](#), waarop de Europese partners van het Agentschap en de focal points ideeën en ervaringen konden uitwisselen.

Een van de bewustmakingsactiviteiten van het Agentschap in 2009 was een ['Europese opiniepeiling over veiligheid en gezondheid op het werk'](#) om vast te stellen hoe Europese werknemers denken over hun arbeidsomstandigheden. Uit de bevindingen blijkt dat veel Europeanen zich zorgen maken dat de huidige economische crisis ongunstige gevolgen zou kunnen hebben voor de veiligheid en gezondheid op het werk en dat hierdoor de verbeteringen van de afgelopen vijf jaar in het gedrang zouden kunnen komen. Zes op de tien Europeanen verwachten dat de wereldwijde economische neergang nadelig zal zijn voor de arbeidsomstandigheden, in het bijzonder wat de veiligheid en gezondheid betreft.

Voor een [Europese fotowedstrijd](#) werden ruim 1 600 inzendingen ontvangen van 800 deelnemers uit de hele EU. De fotografen werd gevraagd hun interpretatie te geven van de vraag "Wat is uw beeld van veiligheid en gezondheid op het werk?"

In 2009 steunde het Agentschap de [Healthy Workplaces Film Award](#) voor de beste documentaire over werkgerelateerde onderwerpen op het internationale festival van Leipzig voor documentaires en animatiefilms. Winnaar was de Nederlandse regisseur Ton van Zantvoort met zijn film "A Blooming Business", waarin de gevaarlijke arbeidsomstandigheden in de wereldwijde bloemenindustrie worden getoond.

Andere promotieactiviteiten omvatten het organiseren van bezoeken voor journalisten aan de winnaars van de Good Practice Awards, het maken van videofilms en het organiseren van een aantal evenementen rond veiligheid en gezondheid op het werk.

Mediamonitoring toont aan dat de pers in 2009 ruime belangstelling had voor het werk van het Agentschap, met niet minder dan 2 260 persberichten.

In 2009 werden de eerste stappen gezet voor een nieuw communicatiepartnerschap, in het kader waarvan het Agentschap zal samenwerken met DG Ondernemingen en industrie van de Europese Commissie en diens Enterprise Europe Network (EEN), om het MKB/de KMO's te bereiken met gezondheids- en veiligheidsinformatie.

De webontwikkelingen in 2009 betreffen onder meer een nieuwe blog van het Agentschap, een gebruikersenquête, een vergelijking van de website van het Agentschap met die van soortgelijke organisaties en het derde jaar van de advertentiecampagne van het Agentschap op Google AdWords.

ONTWIKKELING VAN HET NETWERK

Het Agentschap heeft verder gewerkt aan de coördinatie van zijn strategie met die van andere organisaties op het gebied van veiligheid en gezondheid op het werk. Het heeft ook gegevens verzameld om de impact van zijn activiteiten te kunnen meten en heeft zijn samenwerking met internationale

partners (onder wie voor het eerst een aantal landen van het "Europese Nabuurschap") verder versterkt.

VOORUITBLIK OP 2010

Tot de geplande activiteiten van het Agentschap in 2010 behoort de uitvoering van het project *Foresight*: in een eerste fase zullen sociaal-culturele, economische, politieke, technische en ecologische veranderingsfactoren in "groene" banen worden onderzocht.

Er zal worden gewerkt aan literatuurbesprekingen en rapporten over nanotechnologieën, participatie van werknemers, spier- en skeletaandoeningen in combinatie met psychosociale risico's, geweld en pesterijen, veiligheids- en gezondheidsrisico's voor zelfstandigen, alsook aan rapporten ter ondersteuning van de campagne voor veilig onderhoud.

De Esener-enquête krijgt in juni 2010 haar officiële medialancering met deelname van het Spaanse voorzitterschap van de Raad, na een briefing in het Europees Parlement in maart. In juni zal een rapport met de eerste resultaten worden gepubliceerd. Er wordt ook een online hulpmiddel voor visualisatie van de enquêtegegevens ontwikkeld om de analyse ervan te vergemakkelijken. Er zijn vier rapporten besteld als onderdeel van deze secundaire analyse.

Het Agentschap zal proefprojecten uitvoeren om de verspreidingsstrategie voor zijn online hulpmiddel OiRA te valideren en hierbij samenwerken met partners om sectorspecifieke en nationale hulpmiddelen te ontwikkelen.

Het rapport over economische stimuleringsmaatregelen zal een actueel beeld geven van de stimulansen (bv. lagere verzekeringspremies en belastingtarieven) die in Europa worden gebruikt om organisaties aan te zetten tot het verbeteren van de veiligheid en gezondheid op het werk.

Het project ter bevordering van de gezondheid op het werk, *Workplace Health Promotion*, moet onder meer leiden tot twee factsheets, casestudierapporten over de gezondheidsbevordering in de arbeidssituatie van jonge werknemers en over de geestelijke gezondheidsbevordering op het werk.

Er zal gestart worden met de opzet van de campagne 2012-2013 over een van de overkoepelende thema's van de EU-strategie - de bevordering van risicopreventie als hoeksteen van de Europese aanpak om de veiligheid en gezondheid op het werk te verbeteren.

Aan de campagne "Een gezonde werkplek" 2010-2011 over veilig onderhoud zal vooral bekendheid worden gegeven via een EU-partnerschapsbijeenkomst waarop de campagne wordt voorgesteld aan potentiële partners, via de officiële lancering van de campagne op 28 april en de Europese Week voor veiligheid en gezondheid in oktober.

Een grote hoeveelheid campagnemateriaal zal worden verspreid en de 10e editie van de wedstrijd voor goede praktijken is bedoeld voor organisaties die op een innoverende wijze de veiligheid en gezondheid op het werk hebben bevorderd.

In 2010 zal opnieuw de filmprijs "Een gezonde werkplek" worden uitgereikt op het DOK-festival van Leipzig.

Tot slot zal het Agentschap in 2010 het netwerk van hoofden van agentschappen coördineren en bijgevolg alle EU-agentschappen vertegenwoordigen, juist nu er een debat gaande is over hun toekomstige plaats in de EU-structuur.